

אגס – בחינת כנות חלופיות לחבוש – חלקת יוני גל - אבני איתן - סיכום 2019

שרוליק דורון- גלית רדל- מו"פ צפון
אברהם שדה- פירות דרום הגולן

כללי

מבחינה הלכתית, קיים איסור להרכיב מין שאינו במינו. באגס בזן ספדונה הכנה המקובלת היא חבוש, וע"פ ההלכה אסור להרכיב אגס על חבוש. קיימות בעולם כנות של מין האגס, אשר נבחנו בעבר בזן ספדונה במחקר כנות של פרופ' רפי שטרן, ונמצא שהן אינן פוריות מכנת החבוש, אך צמיחתן מאד חזקה. במחקר הנוכחי, במטרה להקטין מעט את צמיחת העצים, נטענו את הכנות של מין האגס גם בהרכבה שיותר. **מטרת המחקר** - למצוא כנה ממין אגס, עם התוצאות הטובות ביותר, שתאפשר למגזר הדתי נטיעת המין אגס.

אתר ניסוי – חוות אבני איתן – חלקת יוני גל

טיפולים:

זן ספדונה

1. ספדונה – כנה BA 29 - רוכב מושרש, עומק 10 ס"מ
2. ספדונה – כנה BA 29 - רוכב ע"פ קרקע
3. ספדונה - כנה OHF-97 - גובה הרכבה 10 ס"מ מע"פ קרקע
4. ספדונה - כנה OHF-97 - גובה הרכבה 20 ס"מ מע"פ קרקע
5. ספדונה – בטלופוליה - גובה הרכבה 10 ס"מ מע"פ קרקע

עיצוב- ציר, גובה עץ 3 מ'

מרחקי נטיעה - 4 מ' בין שורות, 2 מ' בין עצים – 125 עץ לד'.
מבנה ניסוי - בזן ספדונה בלבד - ניסוי באקראיות גמורה של 5 טיפולים, בכל טיפול 6 חזרות, בכל חזרה 3 עצים.
הפרייה- הזן קוסציה כל עץ שלישי. משמש להפריה, מהווה הפרדה בין החזרות.

היקף גזע

תוצאות 2017

טבלה מס' 1 – היקפי גזע בס"מ סוף שנה 2015-17

2017	2016	2015	כנה
19.2 a	11.6 b	6.6 b	BA29 לא מושרש
26.2 a	16.4 ab	8.0 ab	BA29 מושרש
24.0 a	15.8 ab	9.0 ab	OHF-97 גובה הרכבה 10 ס"מ
18.8 a	12.5 ab	8.6 ab	OHF-97 גובה הרכבה 20 ס"מ
23.8 a	17.3 a	9.5 a	בטלופוליה

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

היקף גזע 2017 – מוצגות תוצאות 2017. הכנה עם היקף הגזע הגדול ביותר היא כנת חבוש BA 29 מושרש, היקף גזע של 26.2 ס"מ. אין הבדל מובהק בין כנה זו לבין שאר הכנות בניסוי. הכנה החלשה ביותר, ללא מובהקות, כנת OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ, היקף גזע של 18.8 ס"מ. זהו שינוי מהשנה שעברה, בה הכנה החזקה הייתה בטלופוליה, והכנה החלשה ביותר כנת BA 29 לא מושרש. תוצאות השנה מראות על כיוון של החלשת העץ, עם הכנות בהרכבה הגבוהה. צריך לראות בעתיד האם החלשה זו של העץ תביא גם לשיפור הפוריות על כנה זו.

טבלה מס' 2- יבול ק"ג לעץ טון לד' ומשקל פרי בג' 2019

כנה	משקל פרי (גר')	ק"ג/עץ	טון/ד'
בטוליפוליה	130.0 a	23.5 a	3.0 a
BA29 מושרש	137.1 a	21.5 a	2.7 a
OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ	132.4 a	17.5 a	2.2 a
OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ	137.1 a	13.8 a	1.7 a
BA29 לא מושרש	132.2 a	10.9 a	1.4 a

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

יבול 2019

השנה שנת יבול שלישית. היבולים בחלקה טובים. הכנה עם היבול הגבוה ביותר, וללא מובהקות, כנת **בטלופוליה עם 3.0 ט"ד'**. כנת החבוש המושרש עם יבול טוב של 2.7 ט"ד', בעוד כנת OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ, ביבול של 2.2 ט"ד'. כנת החבוש הלא-מושרש עם יבול נמוך של 1.4 ט"ד'.

משקל פרי בג' 2019

משקל הפרי טוב מהשנה שעברה ובגודל ממוצע 60 מ"מ, ללא הבדל מובהק בין הכנות. הפרי הגדול ביותר בכנה BA29 מושרש, ו-OHF 97 גובה הרכבה 10 ס"מ. משקל פרי 137.1 ג', מייצג גודל ממוצע של 60 מ"מ, שהוא גודל פרי טוב במסחר. הפרי הקטן ביותר - על כנה בטלופוליה, משקל 130 ג', גודל פרי ממוצע 58 מ"מ.

יבול רב שנתי

טבלה מס' 3- יבול רב שנתי 2017-19

כנה	2017	2018	2019	ממוצע
בטוליפוליה	1.8 a	1.7 a	3.0 a	2.1 a
BA29 מושרש	0.3 b	1.5 a	2.7 a	1.6 ab
OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ	0.5 b	2.0 a	2.2 a	1.6 ab
OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ	0.7 b	1.6 a	1.7 a	1.3 ab
BA29 לא מושרש	0.6 b	1.3 a	1.4 a	1.0 b

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

טבלה מס' 4 משקל פרי רב שנתי 2017-19

כנה	2017	2018	2019	ממוצע
בטוליפוליה	137.3 a	129.2 a	130.0 a	132.2 a
OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ	143.0 a	115.4 a	137.1 a	131.8 a
BA29 מושרש	132.6 a	107.6 a	137.1 a	125.8 a
BA29 לא מושרש	112.0 a	130.1 a	132.2 a	124.8 a
OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ	115.7 a	115.1 a	132.4 a	121.1 a

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

יבול רב שנתי

הכנה עם היבול הגבוה בממוצע רב- שנתי - **כנת בטלופוליה עם 2.1 ט"ד**. היא טובה במובהק מהיבול בכנה חבוש לא-מושרש, יבול ממוצע של 1.0 ט"ד. היא טובה משאר הכנות, ללא מובהקות. הכנות BA29 מושרש, OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ - יבול ממוצע של 1.6 ט"ד.

משקל פרי רב- שנתי

הכנה עם הפרי הגדול בממוצע רב-שנתי, ללא מובהקות - כנת בטלופוליה וכנה OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ. משקל פרי - ממוצע של 131.8-132.2 ג' לפרי, גודל פרי ממוצע של 60 מ"מ. בכנה OHF 97, גובה הרכבה 20 ס"מ עם הפרי הקטן ביותר – משקל פרי 121.1 ג', המייצג גודל 55 מ"מ.

דיון ומסקנות

בסוף השנה הרביעית, 2017, אין כנה שהייתה חזקה במובהק משאר הכנות. הכנה החזקה הייתה BA29 מושרש. רואים החלשה של העץ על כנת ה OHF 97, גובה הרכבה 20 ס"מ, ביחס לשאר הכנות בניסוי. השנה, שנת יבול שלישית, אנו רואים כי ביבול ממוצע 3 שנתי הכנה הטובה היא **בטלופוליה**, עם היבול הגבוה ביותר, וגם גודל הפרי שלה טוב. הכנה הטובה השנייה היא כנה OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ, עם יבול בינוני וגודל פרי טוב. במבחן כנות יש צורך להמתין מספר שנים לפני הסקת מסקנות, אך אנחנו יכולים לראות כי כנת החבוש, הכנה העיקרית בספדונה, כשהיא לא מושרשת - היא חלשה מאד ונחותה. כשהיא מושרשת היא כנה טובה. במבחן זה אנו רואים כי יש בידנו כנות תחליפיות לחבוש, עם יבול וגודל פרי טוב.